

Y Pwyllgor Datblygu Economaidd a Thrafnidiaeth Adroddiad o dan Reol Sefydlog 9.9: Mis Mehefin 2004 tan fis Mawrth 2005

Rhagarweiniad

1. Un o saith pwyllgor pwnc y Cynulliad yw'r Pwyllgor Datblygu Economaidd a Thrafnidiaeth. Mae'r adroddiad hwn yn cael ei wneud o dan Reol Sefydlog 9.9 sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r pwyllgorau pwnc roi adroddiad i'r Cynulliad o bryd i'w gilydd ar hynt y gwaith o weithredu eu blaenraglen waith. Mae'r adroddiad hwn yn ymdrin â gweithgareddau'r Pwyllgor o fis Ebrill 2004 hyd at ddiwedd tymor y gwanwyn 2005.

Aelodau'r Pwyllgor

2. Dyma aelodau'r Pwyllgor ar hyn o bryd: Chris Gwyther (Cadeirydd), Leighton Andrews, Alun Cairns, Andrew Davies (y Gweinidog dros Ddatblygu Economaidd a Thrafnidiaeth), Janet Davies, Tamsin Dunwoody-Kenafsey, Lisa Francis, Elin Jones, Jenny Randerson a Carl Sargeant.
Roedd Chris Chapman, Brian Gibbons a Lynne Neagle hefyd yn aelodau o'r pwyllgor o fis Ebrill 2004 tan 25 Ionawr 2005.

Cylch Gwaith y Pwyllgor

3. Mae cylch gwaith y Pwyllgor wedi'i seilio ar bortffolio'r Gweinidog dros Ddatblygu Economaidd a Thrafnidiaeth, sef:

Arloesi a mentergarwch

Polisi diwydiannol a chymorth i fusnes.

Mewnfuddsoddi, hyrwyddo cwmnïau cynhenid a datblygu rhanbarthol.

Trafnidiaeth.

Ynni.

Twristiaeth.

Cyfrifoldeb strategol dros gydgyssylltu TGCh.

Cronfeydd Strwythurol.

4. Mae hyn yn golygu goruchwyllo Awdurdod Datblygu Cymru (WDA) a Bwrdd Croeso Cymru.

Blaenoriaethau'r Pwyllgor.

5. Amlinellwyd blaenoriaethau'r Pwyllgor yn ei Flaenraglen Waith y cytunwyd arnynt yn ei gyfarfod ar 7 Gorffennaf 2004.

Cyfarfodydd a gynhaliwyd

6. Cynhaliodd y Pwyllgor Datblygu Economaidd a Thrafnidiaeth 16 cyfarfod ffurfiol yn ystod 2004-5. Yn ogystal, cynhaliodd dau gyfarfod ffurfiol ar y cyd â'r Pwyllgor Materion Cymreig ac aeth i dri o gyfarfodydd y Pwyllgor Materion Cymreig yn Llundain er mwyn craffu ar Fesur Trafnidiaeth Drafft (Cymru) cyn y broses ddeddfu. Cynhaliodd y Pwyllgor gyfarfod ar y cyd â Phwyllgor yr Amgylchedd, Cynllunio a Chefn Gwlad hefyd i ystyried cyfarwydddebau'n ymwneud â'r amgylchedd ym mis Mehefin 2004.
7. Aeth y Pwyllgor i ymweld â'r Ffindir ym mis Tachwedd 2004 i ddysgu mwy am ddarpariaeth gofal plant mewn perthynas â'i adolygiad polisi ar anweithgarwch economaidd. Edrychodd hefyd ar lwyddiant y Ffindir ym maes cymhwys

gwyddoniaeth ac ar drosglwyddo technoleg yn benodol, mewn perthynas â'r adolygiad polisi gwyddoniaeth sydd ar y gweill yng Nghymru.

Y Gwaith a'r hyn a gyflawnwyd

Rheol Sefydlog 7(i) - cyfrannu at ddatblygu polisiâu'r Cynulliad o fewn y meysydd y mae'r Gweinidog y Cynulliad perthnasol yn atebol i'r Cynulliad amdanynt;

8. Parhaodd y Pwyllgor i gymryd tystiolaeth ar gyfer ei adolygiad polisi cyntaf o anweithgarwch economaidd. Cytunodd y pwyllgor eisoes mai anweithagarwch economaidd yw'r broblem fwyaf y mae economi Cymru yn ei wynebu. Mae hefyd yn fater eang a chymhleth a phenderfynodd y Pwyllgor ganolbwyntio ar rai agweddau penodol arno. Ar ôl cymryd tystiolaeth yn ymwneud â'r hyn sy'n rhwystro pobl rhag bod yn economaidd weithgar cymerodd y Pwyllgor ragor o dystiolaeth ar faterion yn ymwneud â thrafnidiaeth, iechyd ac effaith diffyg sgiliau. Ystyriodd y Pwyllgor hefyd yr ymatebion i'w ymgynghoriad a gynhaliwyd rhwng mis Rhagfyr 2003 a mis Mawrth 2004.
9. Gwelodd y Pwyllgor fod angen newidiadau o ran diwylliant ac agweddau ar draws amrywiaeth eang o feysydd ac yn ei adroddiad, argymhellodd y Pwyllgor nifer o gamau ymarferol i hybu hyn. Cyhoeddodd y Pwyllgor ei adroddiad ar 12 Ebrill 2005.
10. Mae'r Pwyllgor hefyd wedi treulio llawer o'i amser yn trafod trafndiaeth yn ystod y flwyddyn gan gyfarfod â chynrychiolwyr yr Awdurdod Rheilffyrdd Strategol, Network Rail, Swyddfa Rheoleiddio'r Rheilffyrdd a Threnau Arriva Cymru. Yn benodol, y mae wedi craffu ar Fesur Trafnidiaeth Drafft (Cymru) cyn y broses ddeddfu ac wedi craffu ar y Mesur Rheilffyrdd yr ymdrinnir ag ef yn ddiweddarach yn yr adroddiad hwn. Cyfrannodd y Pwyllgor hefyd at adolygiad Llywodraeth y Cynulliad ei hun o bolisi trafndiaeth yng Nghymru.
11. Mae'r Pwyllgor wedi cymryd diddordeb brwd yn y gwaith o greu ffordd ddeuol ar hyd Ffordd Blaenau'r Cymoedd, yr A465, ac effaith hyn ar fuddsoddiad a gweithgarwch economaidd ar hyd coridor Blaenau'r Cymoedd. Buont yn ystyried adroddiad gan Sefydliad Bevan ar hyn ac yn fwy diweddar y mae wedi rhoi sylwadau ar strategaeth y Gweinidog ar gyfer Blaenau'r Cymoedd - 'Heads-we-win'.
12. Mae'r Pwyllgor hefyd wedi trafod ac wedi rhoi sylwadau i Lywodraeth Cynulliad Cymru ar nifer o faterion economaidd gan gynnwys: Cynllun Gofodol Cymru, Cynllun Gweithredu Datblygu Cynaliadwy, dyfodol Cymorth Rhanbarthol Dewisol, Strategaeth Band Eang Cymru, Adolygiad o'r Parciau Cenedlaethol ac adolygiad o'r Diwydiannau Creadigol. Ystyriodd y Pwyllgor hefyd oblygiadau'r adolygiad o Ganllawiau Cymorth Rhanbarthol gan barhau i gymryd diddordeb brwd yn y datblygiadau o fewn y Comisiwn Ewropeaidd yn y maes hwn.

Rheol Sefydlog 9.7(ii) - (ii) cadw llygad ar y gwariant a'r weinyddiaeth sy'n gysylltiedig â'u gweithredu.

Craffu'n Rheolaidd ar y Gweinidog

13. Mae'r Pwyllgor yn craffu'n rheolaidd ar y Gweinidog dros Ddatblygu Economaidd a Thrafnidiaeth sydd wedi cyflwyno adroddiad ysgrifenedig ym mhob prif gyfarfod, yn rhoi manylion y datblygiadau diweddaraf yn y maes y mae'n gyfrifol amdano. Treuliwyd cryn dipyn o amser yn y rhan fwyaf o'r cyfarfodydd yn trafod yr adroddiadau hyn.

14. Mae'r Pwyllgor hefyd yn cael adroddiadau rheolaidd sy'n dadansoddi'r economi ar ffurf Adroddiad Economaidd Chwarterol Cymru a'r Bwletin Ystadegol Chwarterol, ynghyd ag adroddiad chwarterol ar y ffordd y mae'r cynllun Cymorth Rhanbarthol Dewisol yn cael ei weithredu.
15. Mae elfen o graffu hefyd yn y trafodaethau ar yr amryfal faterion polisi y cyfeirir atynt uchod sy'n ymwneud â datblygu polisi. Ni chafodd y rhain eu crybwyll ar wahân yma.

Cronfeydd Strwythurol Ewropeaidd

16. Mae sicrhau bod Cymru yn cael y manteision mwyaf posibl o raglenni Cronfeydd Strwythurol Ewropeaidd yn parhau i fod yn un o flaenoriaethau'r Pwyllgor. Bydd yn cynnal trafodaethau rheolaidd ynghylch y rhaglenni hyn gyda'r Gweinidog dros Ddatblygu Economaidd a Thrafnidiaeth, yn ogystal â chael adroddiadau chwarterol yn rheolaidd gan Brif Weithredwr Swyddfa Cyllido Ewropeaidd Cymru a chan Gadeiryddion Pwyllgorau Monitro'r Rhaglenni.
17. Mae dyfodol y cronfeydd hyn wedi 2006 hefyd yn destun pryder i'r Pwyllgor ac mae wedi trafod safbwynt Llywodraeth y Cynulliad a Llywodraeth y DU ar hyn yn rheolaidd.

Rheol Sefydlog 9.7(iii) - cadw llygad ar waith cyflawni'r swyddogaethau cyhoeddus yn y meysydd hynny gan gyrrff cyhoeddus, gwirfoddol a phreifat:

18. Mae'r Pwyllgor yn cael adroddiadau rheolaidd gan Gadeirydd a Phrif Weithredwyr Awdurdod Datblygu Cymru a Bwrdd Croeso Cymru ac yn cynnal trafodaethau â nhw. Mae'r Pwyllgor wedi ystyried cynlluniau strategol y ddau gorff hwn yn ogystal â blaenoriaethau'r Gweinidog ar gyfer eu cynlluniau busnes, ac wedi rhoi sylwadau arnynt.
19. Yn dilyn cyhoeddiad Prif Weinidog Cymru i uno Awdurdod Datblygu Cymru a Bwrdd Croeso Cymru â Llywodraeth Cynulliad Cymru ar 14 Gorffennaf 2004, mae'r Pwyllgor wedi craffu'n rheolaidd ar waith y Gweinidog o ran y dewisiadau ar gyfer y trefniadau yn dilyn yr uno yn ogystal ag ar y pwerau a'r prosesau cyfreithiol gofynnol. Mae'r Pwyllgor wedi cynnal trafodaethau'n rheolaidd ynghylch yr angen i waith y ddau gorff barhau i ganolbwyntio ar gwsmeriaid a diwallu anghenion busnesau yng Nghymru. Maent hefyd wedi manylu ar nifer o faterion yn ymwneud â throsglwyddo staff ac amodau a thelerau gwaith yn ogystal â chost yr uno a chynnal y cynlluniau pensiwn presennol i Lywodraeth y Cynulliad. Mae'r Pwyllgor yn bwriadu cyfarfod cyn bo hir â'r Undebau Llafur sy'n cynrychioli'r staff y bydd yr uno'n effeithio arnynt yn ogystal â'r CBI a'r CLILC.

Rheol Sefydlog 9.8 – cyfrifoldebau eraill

Deddfwriaeth

20. Mae'r Pwyllgor wedi treulio amser cynyddol eleni'n craffu ar ddeddfwriaeth sylfaenol ac is-ddeddfwriaeth, llawer ohoni'n ymwneud â'r portffolio trafndiaeth.
21. Roedd rhan sylweddol o'r gwaith hwn yn ymwneud â'u gwaith ar y cyd â'r Pwyllgor Materion Cymreig yn craffu ar Fesur Trafnidiaeth Drafft (Cymru) cyn y broses ddeddfu. Byddai'r Mesur wedi rhoi pwerau cyfeirio a chyfarwyddo i'r Cynulliad dros yr Awdurdod Rheilffyrdd Strategol, yn ogystal â'r pŵer i lunio cytundebau â'r Awdurdod.

Dyma'r tro cyntaf i Bwyllgor y Cynulliad weithio'n ffurfiol â'r Pwyllgor Materion Cymreig yn dilyn newidiadau i reolau Ty'r Cyffredin a'r Cynulliad Cenedlaethol.

22. Croesawyd aelodau'r Pwyllgor Materion Cymreig i ddau gyfarfod yng Nghaerdydd, ac aeth yr Aelodau i dri chyfarfod y Pwyllgor Materion Cymreig yn Llundain. Cymerodd y Pwyllgorau dystiolaeth ar y Mesur gan amrywiaeth o gyrff yn ogystal ag Is-ysgrifennydd Gwladol Cymru a'r Gweinidog dros Ddatblygu Economaidd a Thrafnidiaeth.
23. Cytunodd y Pwyllgorau'n anffurfiol ar y materion allweddol sy'n ymwneud â'r Mesur drafft gan baratoi adroddiadau ar wahân gydag argymhellion a oedd, at ei gilydd, yn debyg iawn. Roedd pawb a fu'n rhan o'r broses o'r farn i'r dull hwn o weithio ar y cyd lwyddo ac mae'r Pwyllgor yn gobeithio y gellir ei ddefnyddio fel model wrth graffu ar Fesurau 'Cymru Gyfan' yn y dyfodol.
24. Dylid nodi nad yw darpariaeth Ty'r Cyffredin ar gyfer gweithio ar y cyd â'r Pwyllgor Materion Cymreig yn ymestyn y tu hwnt i'r Senedd bresennol a'r gobaith yw y bydd y trefniant hwn yn cael ei wneud yn barhaol yn ystod y Senedd newydd.
25. Byddai Mesur Trafnidiaeth Drafft (Cymru) wedi rhoi pwerau cyfeirio a chyfarwyddo i'r Cynulliad dros yr Awdurdod Rheilffyrdd Strategol, yn ogystal â'r pwr i lunio cytundebau â'r Awdurdod. Fodd bynnag, ar 25 Tachwedd 2004, cyflwynodd Llywodraeth y DU y Mesur Rheilffyrdd a oedd yn gweithredu'r cynigion yn eu Papur Gwyn *The Future of Rail* a gyhoeddwyd ym mis Gorffennaf 2004. Newidiwyd Mesur Trafnidiaeth Drafft (Cymru) a disodlwyd y cyfrifoldeb datganoledig a ddarparwyd gan y darpariaethau rheilffyrdd a oedd wedi'u cynnwys ynddo gan ddarpariaethau Cymru yn y Mesur Rheilffyrdd. Cynhaliwyd trafodaethau ar y ddau Fesur rhwng y Pwyllgor a swyddogion y Gweinidog. Roedd gan y Pwyllgor bryderon, ynglyn â'r Mesur Rheilffyrdd yn arbennig, ac ysgrifennodd at Bwyllgor Mesurau Ty'r Cyffredin, holl Aelodau Seneddol Cymru, yr Ysgrifennydd Gwladol a'r Gweinidog dros Ddatblygu Economaidd a Thrafnidiaeth yn y Cynulliad. Cafodd y Mesur Rheilffyrdd ei fabwysiadu maes o law ond nid aeth Mesur Trafnidiaeth Cymru drwy'r Senedd cyn diwedd y sesiwn. Mae'r Pwyllgor yn gobeithio'n arw y bydd yn cael ei adfer yn ystod y Senedd newydd.
26. Mae'r Pwyllgor hefyd wedi ystyried ac wedi adolygu is-ddeddfwriaeth a deddfwriaeth Ewropeaidd sy'n effeithio ar Gymru o fewn portffolio Datblygu Economaidd a Thrafnidiaeth. Hyd yn hyn, ni fu angen i'r Pwyllgor dreulio llawer o amser yn ymwneud â hyn, ond ystyriodd y Mesur Grant Gweithredwyr Gwasanaethau Bws a Chludiant Ysgol. Ym mis Mehefin 2004 cynhaliodd y Pwyllgor gyfarfod â Phwyllgor yr Amgylchedd, Cynllunio a Chefn Gwlad i ystyried amrywiaeth o gyfarwydddebau gan yr UE a oedd yn debygol o effeithio ar fusnesau yng Nghymru. Ym mis Mawrth 2005, amlinellodd y Pwyllgor flaenoriaethau o ran craffu ymhellach ar raglen waith flynyddol y Comisiwn Ewropeaidd. Caiff y rhain eu cynnwys yn eu rhaglen waith pan fo hynny'n briodol.

Y Gyllideb Datblygu Economaidd a Thrafnidiaeth

21. Mae'r Pwyllgor wedi bod â rhan amlwg yn y gwaith o bennu blaenoriaethau ar gyfer cyllideb datblygu economaidd y Cynulliad ac mae wedi cyflwyno syniadau ar gynigion y Gweinidog ar gyfer cyllideb 04-05.

Chris Gwyther
Cadeirydd